

Nr 249.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående hyresavdrag för folk- och småskolläraernas tjänstebostäder.

(2:a avd.)

I propositionen nr 305 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 30 maj 1947, föreslagit riksdagen att med giltighet från och med den 1 juli 1947 godkänna av departementschefen förordade nya hyresavdrag för folk- och småskolläraernas tjänstebostäder.

I anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen 1946: 356 framlagda förslag har riksdagen beslutat nya bestämmelser angående tjänstebostäder för folkskolans lärare, innebärande bland annat, att kraven på tjänstebostädernas kvalitet höjts, att statsbidrag skall utgå för att möjliggöra för de skoldistrikt, som äro skyldiga att tillhandahålla tjänstebostäder, att utan att bliva mera betungade än andra distrikt tillhandahålla fullgoda tjänstebostäder, att alla tjänstebostäder skola indelas i klasser med hänsyn till sin beskaffenhet, att olika stor hyra skall utgå för tjänstebostäder av samma storlek men av olika klass, så att högre hyra skall betalas för en bättre bostad än en sämre, samt att bränsle ej längre skall åtfölja tjänstebostad och hyran därför ej längre innefatta även ersättning för bränsle. Beträffande frågan om nya hyresavdragsbelopp, varom förslag ej framlagts, beroende framför allt på att för det dåvarande icke funnits senare hyresvärden än de som framkommit vid 1939 års hyresräkning, förutsattes, att Kungl. Maj:t skulle förelägga 1947 års riksdag förslag i ämnet.

I skrivelse den 19 maj 1947 ha 1941 års lärarlönesakkunniga framlagt förslag till nya hyresavdrag för folk- och småskolläraernas tjänstebostäder, att tillämpas från och med den 1 juli 1947. Förslaget är uppbyggt med utgångspunkt från en av allmänna bostadsräkningen för de sakkunnigas räkning uppgjord tabell, innehållande vissa vid 1945 års hyresräkning framkomna hyresvärden.

Enligt de sakkunnigas mening borde som allmän regel gälla, att hyresavdraget för varje tjänstebostad skulle fastställas till ett belopp, som motsvarade den hyra bostaden kunde beräknas ha betingat, om den uthyrts i fria marknaden. Vid hyressättningen av tjänstebostäderna måste emellertid, framhålla de sakkunniga, hänsyn även tagas till den bundenhet och eventuellt den olägenhet, som uppkomme för läraren därigenom, att han icke finge själv med hänsyn till sina personliga förhållanden välja bostad och plats för densamma. Hyresavdragen för tjänstebostäderna borde därför fast-

ställas till något lägre belopp än dem, till vilka de enligt huvudregeln bort fastställas. Vidare anförde de sakkunniga att, då enligt den av de sakkunniga föreslagna klassindelningen av tjänstebostäderna skillnaden mellan A- och B-bostäder icke bleve så stor som skillnaden mellan B- och C-bostäder, skillnaden mellan hyresavdragen för A- och B-bostäder icke borde vara så stor som skillnaden mellan hyresavdragen för B- och C-bostäder.

Av allmänna bostadsräkningen har för de sakkunnigas räkning uppgjorts följande hyrestabell.

B o s t a d	Årshyra exkl. bränsle i hyresgrupp				
	I	II	III	IV	V
<i>Lägenhet med centralvärme och badrum.</i>					
1 rum och kök	516	672	828	984	1 140
2 " " "	696	912	1 128	1 344	1 560
3 " " "	888	1 164	1 440	1 716	1 992
<i>Lägenhet med centralvärme.</i>					
1 rum och kök	372	492	612	732	852
2 " " "	492	660	828	996	1 164
3 " " "	660	888	1 116	1 344	1 572
<i>Lägenhet utan centralvärme.</i>					
1 rum och kök	288	384	480	576	672
2 " " "	396	540	684	828	972
3 " " "	540	744	948	1 152	1 356

Lärlönesakkunniga föreslå, att hyrorna för folk- och småskolläraernas tjänstebostäder fastställas att från och med den 1 juli 1947 utgöra följande belopp.

Å r s h y r a						
för tjänstebostad		i hyresgrupp				
omfattande omkring	hänförd till klass	1	2	3	4	5
45 kvadratmeter	A	516	672	828	984	1 140
	B	384	504	624	744	864
	C	240	312	384	456	528
60 eller 65 kvadratmeter	A	696	912	1 128	1 344	1 560
	B	528	696	864	1 032	1 200
	C	336	432	528	624	720
90 kvadratmeter	A	888	1 164	1 440	1 716	1 992
	B	684	900	1 116	1 332	1 548
	C	432	564	696	828	960

Lärlönesakkunniga föreslå vidare, att nedsättning av det fastställda hyresavdraget skall ske i två fall, nämligen dels om tjänstebostads golvyta är väsentligt mindre än vad den enligt boställsordningen skall vara, dels ock om tjänstebostad på grund av sin beskaffenhet är särskilt svår att uppvärma.

De sakkunnigas förslag innefattar slutligen också den bestämmelsen, att, om tjänstebostad, som anvisats viss lärare, omfattar större golvyta än som enligt boställsordningens huvudregel angives för ifrågavarande lärare, denne icke på grund härav skall vidkännas högre hyresavdrag än som skolat utgå, därest bostaden omfattat den i huvudregeln angivna golvytan.

Departementschefen har anfört bland annat följande.

Jag delar de sakkunnigas uppfattning, att skillnaden mellan hyresavdragen för A- och B-bostäder icke bör vara så stor som skillnaden mellan hyresavdragen för B- och C-bostäder. Vad åter angår den av de sakkunniga framförda åsikten, att med hänsyn till tvånget att mottaga tjänstebostad hyran för en sådan bostad bör sättas något lägre än hyran för eljest jämbördiga bostäder å vederbörande ort, synes det mig tveksamt, om detta tvång bör inverka på hyressättningen. Vid granskning av de sakkunnigas förslag har jag icke kunnat underlåta att finna de föreslagna hyrorna för C-bostäderna låga. Med hänsyn till att dessa bostäder sakna de flesta och i många fall samtliga moderna bekvämligheter, anser jag mig dock kunna godtaga desamma. De sakkunnigas förslag till hyror för A- och B-bostäderna synas mig vara lämpligt avvägda. Vad de sakkunniga anfört och föreslagit i fråga om nedsättning av fastställt hyresbelopp vid vissa brister i tjänstebostad och om hyra för tjänstebostad, som har större golvyta än vad boställsordningen föreskriver, har ej heller givit mig anledning till erinran.

Enligt utskottets mening torde de av de sakkunniga föreslagna och av departementschefen förordade hyresbeloppen för de till gruppen C hänförliga tjänstebostäderna böra betecknas såsom anmärkningsvärt låga i förhållande till hyrorna i den fria hyresmarknaden. Departementschefen har också beträffande nämnda bostäder framhållit, att han funnit de föreslagna hyrorna låga, men med hänsyn till att dessa bostäder saknade de flesta och i många fall samtliga moderna bekvämligheter ansett sig likväl böra godtaga vad de sakkunniga förordat. Då utskottet för sin del icke har tillgång till det material, som skulle erfordras för vidtagande av ändringar i Kungl. Maj:ts föreliggande förslag, har utskottet icke velat motsätta sig bifall till detsamma. Utskottet anser emellertid att frågan om den lämpliga avvägningen av hyresavdragen för C-bostäderna bör göras till föremål för förnyad omprövning från Kungl. Maj:ts sida och utskottet förväntar, att Kungl. Maj:t för riksdagen framlägger det förslag i ämnet, vartill en dylik översyn kan giva anledning.

I fråga om nedsättning av fastställt hyresbelopp vid vissa brister i tjänstebostaden anser utskottet detta allenast böra ske, där det uppenbarligen så befinnes skäligt. En restriktiv tillämpning av bestämmelserna i detta avseende torde alltså enligt utskottets mening vara påkallad.

Vad beträffar frågan om bostädernas klassificering finner utskottet det önskvärt, att sedan det material, varpå klassificeringen grundats, kommer att bliva samlat och tillgängligt en närmare undersökning — förslagsvis en stickprovsundersökning — vidtages i syfte att utröna huruvida på vissa håll bostäderna blivit placerade i lägre klass än skäligen bort äga rum samt huruvida uppenbara olikheter föreligga inom olika delar av landet beträffande tillämpningen av de principer, som legat till grund för klassificeringen. Skulle det härvid visa sig att väsentligt fog för erinringar föreligger, torde det böra

Utskottet.

tagas under övervägande om icke en förnyad klassificering av ifrågavarande bostäder på vissa håll kan befinnas påkallad.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må med giltighet från och med den 1 juli 1947 godkänna de av departementschefen förordade nya hyresavdragen för folk- och småskollärarnas tjänstebostäder.

Stockholm den 8 juli 1947.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Johan Bernhard Johansson, Pauli, Gränebo, Larsson, Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Heiding, Mannerskantz, Gustaf Iwar Anderson, Albertsson, Rosenberg och Ragnar Bergh; samt

från andra kammaren: herrar Svensson i Grönvik, Ward, Malmberg i Skövde, Bergström, Falla, Andersson i Malmö, Lindholm, Hoppe, Onsjö, Petterson i Degerfors, Jansson i Kalix och Birke.
